

«Затверджено»
Вченою радою БДПУ
від 31 серпня 2017 р., протокол № 1
Ректор _____
професор Богданов І. Т.

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА І ЛІТЕРАТУРА
(РОСІЙСЬКА)). АНГЛІЙСЬКА МОВА»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ _____ 01 Освіта / Педагогіка
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ _____ 014 Середня освіта
(код та найменування спеціальності)

ПРЕДМЕТНА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ _____ 014.02 Мова і література (російська)
(код та найменування предметної спеціальності)

Введено в дію з 01.09.2017 р.

Навчальний відділ

Начальник НВ _____ Шубіна О. В.

I Преамбула

Освітньо-професійна програма «Російська мова і література» здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти – бакалавр.

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність – 014 Середня освіта, предметна спеціальність – 014.02 Мова і література (російська), додаткова спеціалізація – англійська мова.

Затверджено:

Вченою Радою Бердянського державного педагогічного університету від 29 березня 2018 р., протокол № 9.

Надано чинності:

Наказом ректора БДПУ від 19.09.2017 р., № 100 _____

Розробники освітньо-професійної програми:

- *Алексеева Лариса Олександрівна*, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та славістики факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету – гарант програми
- *Нікішина Тетяна Ігорівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та славістики факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету
- *Співак Ірина Едуардівна*, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету

II Загальна характеристика

Рівень вищої освіти / Level of higher education	Перший (бакалаврський) рівень / Level one (bachelor's)
Ступінь вищої освіти / Degree	Бакалавр / Bachelor
Галузь знань / Field of study	01 Освіта / Педагогіка / 01 Education / Pedagogy
Спеціальність / Program subject area	014 Середня освіта / 014 Secondary Education
Предметна спеціальність / Subject speciality	014.02 Мова і література (російська) / 014.02 Language and literature (Russian)
Додаткова спеціалізація* / Additional study program*	Англійська мова / . the English language.
Обмеження щодо форм навчання / Restriction of education forms	Без обмежень / No restrictions
Освітня Кваліфікація / Educational qualification	Бакалавр освіти. Середня освіта (мова і література (російська)) / Bachelor of Education. Secondary Education (language and literature (Russian))
Професійна(і) кваліфікація(ї) (для спеціальностей, в межах яких передбачено створення освітніх програм з підготовки фахівців для регульованих професій) / Professional qualification(s) (for specialities, within which the educational programs drawing up for specialists of regulated professions is provided)	Учитель російської мови і літератури, англійської мови / teacher of the Russian language and literature, and the English language.
Кваліфікація в дипломі / Qualification in diploma	Ступінь вищої освіти: бакалавр Degree: Bachelor Спеціальність: середня освіта (мова і література (російська)) Program subject area: Secondary Education (language and literature (Russian))

	<p>Спеціалізація: англійська мова Additional study program: the English language. Освітня програма: російська мова і література Educational program: the Russian language and literature Професійна кваліфікація: Professional qualification: вчитель російської мови і літератури, англійської мови / teacher of the Russian language and literature, and the English language.</p>
<p>Опис предметної області</p>	<ul style="list-style-type: none"> - об'єкт(и) вивчення та/або діяльності (феномени, явища або проблеми, які вивчаються): освітньо-виховний процес у закладах середньої освіти (російська мова і література), теорія та методика навчання в основній середній школі; - цілі навчання (очікуване застосування набутих компетентностей): формування професійних компетентностей майбутніх учителів російської мови і літератури основної середньої школи; - теоретичний зміст предметної області (поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів): педагогіка і психологія середньої освіти, історія педагогіки, російська мова (теорія і практика), методика навчання російської мови, російська література (теорія і практика), методика викладання російської літератури; - методи, методики та технології (якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці): загальнонаукові, філологічні, психолого-педагогічні методи, сучасні методи навчання російської мови, сучасні методи викладання російської літератури, способи організації освітнього процесу, технології урочної та позаурочної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах; - інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати): набуття методик навчання і виховання в процесі викладання російської мови і літератури в середній школі; умінь і навиків використання навчальних, наукових, методичних, мультимедійних, Інтернет-джерел і відповідного обладнання в освітньому процесі, створення власного навчально-методичного забезпечення предмета; накопичення, узагальнення й передавання педагогічного досвіду з допомогою сучасних засобів (ІКТ).
<p>Академічні права випускників (крім стандартів доктора філософії / доктора мистецтва)</p>	<p>Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти.</p>

<p>Працевлаштування випускників (крім стандартів доктора філософії / доктора мистецтва для спеціальностей, в межах яких передбачено створення освітніх програм з підготовки фахівців для регульованих професій – обов’язково)</p>	<p>Професії, професійні назви робіт згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (Класифікатор професій (ДК 003:2010)):</p> <p>2 Професіонали</p> <p>23 Викладачі</p> <p>232 Викладачі середніх навчальних закладів</p> <p>2320 Викладачі середніх навчальних закладів</p> <p>Професійні назви роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Викладач професійно-технічного навчального закладу • Викладач професійного навчально-виховного закладу • Вчитель середнього навчально-виховного закладу • Методист заочних шкіл і відділень <p>235 Інші професіонали в галузі навчання</p> <p>2351 Професіонали в галузі методів навчання</p> <p>2351.2 Інші професіонали в галузі методів навчання</p> <p>Професійні назви роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Викладач (методи навчання) <p>2359 Інші професіонали в галузі навчання</p> <p>2359.2 Інші професіонали в галузі навчання</p> <p>Професійні назви роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лектор • Методист позашкільного закладу • Організатор позакласної та позашкільної роботи з дітьми • Педагог-організатор <p>Професії, професійні назви робіт згідно з International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08):</p> <p>2 Professionals</p> <p>23 Teaching Professionals</p> <p>233 Secondary Education Teachers</p> <p>2330 Secondary Education Teachers</p> <ul style="list-style-type: none"> • High school teacher • Secondary school teacher <p>235 Other Teaching Professionals</p> <p>2353 Other Language Teachers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intensive language teacher • Migrant education teacher • Practical language teacher • Second language teacher <p>Related occupations</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocational education teacher • Literacy tutor (private tuition)
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

<p>Обсяг освітньої програми бакалавра: - на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років становить 240 кредитів ЄКТС; - на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 12 років становить 180-240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю.</p>

IV Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	ІК. Бакалавр (рівень 7): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній середній школі.
Загальні компетентності	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 6. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 12. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності.</p> <p>ЗК 13. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК 1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.</p> <p>СК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.</p> <p>СК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з російської мови і літератури.</p> <p>СК 4. Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння</p>

учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.

СК 5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії російської мови, теорії та історії російської літератури в закладах середньої освіти, практиці навчання російської мови і викладання російської літератури.

СК 6. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання російської мови і літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.

СК 7. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з російської та державної мов), використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

СК 8. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах (російською та державною мовами), володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

СК 9. Здатність орієнтуватися в російському літературному процесі (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мови і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

СК 10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

СК 11. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.

СК 12. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання російської мови і літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

СК 13. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).

СК 14. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, учителі, батьки та ін.).

СК 15. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

СК 16. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

V Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання	
Знання:	<p>ПРЗ 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання російської мови і літератури.</p> <p>ПРЗ 2. Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації.</p> <p>ПРЗ 3. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку російської мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРЗ 4. Знає специфіку перебігу російського літературного процесу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національної літератури, художні твори класики й сучасності.</p> <p>ПРЗ 5. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з російської мови і літератури для закладів середньої освіти та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.</p> <p>ПРЗ 6. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.</p>
Уміння:	<p>ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.</p> <p>ПРУ 2. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та російської мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалити й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.</p> <p>ПРУ 3. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.</p> <p>ПРУ 4. Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їх сутнісними характеристиками.</p> <p>ПРУ 5. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.</p> <p>ПРУ 6. Використовує гуманістичний потенціал рідної й російської літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.</p> <p>ПРУ 7. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та російською мовами.</p>

	<p>ПРУ 8. Володіє методиками білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, дидактикою багатомовності та методикою паралельного вивчення споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.</p> <p>ПРУ 9. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах середньої освіти.</p> <p>ПРУ 10. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з російської мови і літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.</p> <p>ПРУ 11. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.</p>
Комунікація:	<p>ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРК 2. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.</p> <p>ПРК 3. Організовує освітній процес у закладі середньої освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).</p> <p>ПРК 4. Забезпечує діалог культур у процесі вивчення російської мови і літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.</p>
Автономія і відповідальність:	<p>ПРА 1. Здатний учитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.</p> <p>ПРА 2. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.</p> <p>ПРА 3. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.</p> <p>ПРА 4. Забезпечує охорону життя й здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.</p>

VI Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів здійснюється у формі : 1) атестаційного екзамену з англійської мови та 2) атестаційного екзамену зі спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (російська)).
Вимоги до атестаційного екзамену з	Атестаційний екзамен з англійської мови має на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання на перевірку навичок мовленнєвої діяльності та питання

додаткової спеціалізації	з методики навчання англійської мови.
Вимоги до атестаційного екзамену з предметної спеціальності	Атестаційний екзамен зі спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (російська) має на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання на перевірку навичок мовленнєвої діяльності (сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах), питання з теорії та методики навчання російської мови (визначення граматичних категорій, принципів російського правопису, особливості російського словотвору, методики проведення різних видів граматичного розбору), історії та теорії російської літератури (виконання різних видів аналізу художнього твору, завдання на визначення жанрово-стильової своєрідності творів, визначення літературних напрямів, течій, аналіз історичних джерел різноманітного характеру, виявлення національної своєрідності російської літератури, її традицій та зв'язку з іншими літературами, зокрема з українською), методики викладання російської літератури.
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	Кваліфікаційна робота бакалавра не передбачена освітньою програмою.

VII Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У Бердянському державному педагогічному університеті функціонує система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти	Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті
2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм	Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті
3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, та інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб	- оцінювання здобувачів вищої освіти двічі на рік у вигляді сесії - атестація науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти один раз на п'ять років - оприлюднення результатів оцінювань та атестацій
4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників	один раз на п'ять років
5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього	доступ до бібліотечних фондів, електронних ресурсів

процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою	
6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом	АСК ВНЗ
7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації	оприлюднення інформації на сайті університету http://bdpu.org/
8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату	перевірка на плагіат

Гарант освітньо-професійної програми
«Середня освіта (Мова і література (російська).
Англійська мова),
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
та славістики факультету філології
та соціальних комунікацій БДПУ



Л.О. Алексеева